

# КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Класичного приватного університету,  
голова приймальної комісії



Віктор ОГАРЕНКО

2025 р.

## ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ

спеціальність СІ Економіка

освітня програма Економіка підприємства

освітній рівень – бакалавр

(для вступників, які вже здобули вищу освіту за іншою спеціальністю)

Запоріжжя, 2025

Затверджено на засіданні кафедри  
Економіки та статистики  
протокол № 7 від 19 березня 2025 р.

Укладачі: д.е.н., професор, завідувачий кафедри економіки та статистики  
Андрій СЕМЕНОВ;

к.е.н., доцент кафедри економіки та статистики Вікторія ПОПОВА.

## **ЗМІСТ ПРОГРАМИ**

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

II. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

## I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

**Метою фахового іспиту** для вступу на здобуття освітнього рівня бакалавра особами, які вже здобули диплом бакалавра за іншою спеціальністю, є визначення базових теоретичних знань, умінь та практичних навичок вступників для продовження навчання на 2 курсі.

Фаховий іспит проводиться **онлайн** (із застосуванням платформи ZOOM) за розкладом, оприлюдненим на офіційному веб сайті Класичного приватного університету та в особистому кабінеті вступника.

Фаховий іспит проводиться в усній формі за екзаменаційним білетом, який містить два теоретичних запитання з дисциплін, знання з яких є базовими для здобуття ступеня бакалавра економіки.

Тривалість підготовки вступника – 45 хвилин.

На іспиті використовуються теоретичні запитання з дисциплін «Планування та організація діяльності підприємства», «Економіка і нормування праці», що узагальнює основні економічні поняття і категорії; теоретичні основи правових і економічних відносин; соціально-економічні закономірності та принципи господарювання й управління тощо.

Оцінювання знань вступників відбувається на підставі таких критеріїв:

- правильність відповідей (правильне і чітке, послідовне, достатньо глибоке викладення ідей, понять фактів тощо);
- ступінь усвідомлення матеріалу та самостійність міркувань;
- вміння користуватися засвоєними теоретичними знаннями, науковою термінологією;
- наявність власного міркування (ефективно використовувати набуті знання при вирішенні практичних задач, приймати рішення щодо техніко-економічних, фінансових, статистичних та керівних проблем у сучасній ринковій економіці).





## II. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

### РОЗДІЛ 1. ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Сутність і організаційно-методологічні основи планування діяльності підприємства. Система планів на підприємстві: ключові поняття, характеристики і призначення.

Планування виробництва і збуту продукції. Планування виробничої програми. Зміст і послідовність розробки та реалізації плану виробництва продукції.

Оперативно-календарне планування та регулювання виробництва. Види і системи оперативного планування.

Виробнича потужність підприємства. Планування виробничих потужностей. Обмеженість економічних ресурсів і крива виробничих можливостей. Одиниці виміру виробничої потужності. Види виробничої потужності: теоретична, практична, нормальна та планова. Показники виробничої потужності підприємства.

Планування матеріально-технічного забезпечення діяльності підприємства. Зміст, завдання та послідовність розробки плану матеріально-технічного забезпечення.

Планування праці, персоналу й заробітної плати. Заробітна плата як важлива складова витрат і як потужний фактор стимулювання виробництва. Персонал підприємства і його класифікація. Система показників продуктивності праці: натуральні, трудові, вартісні, окремі, загальні, багатofакторні. Форми і системи оплати праці. Методи розрахунку фонду оплати праці.

Планування витрат та собівартості продукції. Економічний зміст витрат. Класифікація витрат на виробництво. Собівартість і її структура. Управління витратами на підприємстві. Планування й регулювання цін.

Планування прибутку та фінансів. Роль фінансів у функціонуванні підприємства. Планування річного прибутку підприємства. Формування плану доходів і його складових. Рентабельність як показник ефективності діяльності. Визначення рентабельності виробів і виробництва.

Призначення і зміст бізнес-плану. Бізнес-план як комплексний план та обґрунтування великої ділової операції. Оцінювання середовища для бізнесу та формування власної ринкової позиції.

Сутність та завдання організації діяльності підприємств. Поняття та зміст виробничої діяльності підприємства. Елементи виробничої діяльності. Продукція виробничої діяльності. Виріб, послуга.

Виробничий процес і організаційні типи виробництва. Поняття та основні елементи виробничого процесу. Склад і структура виробничого процесу. Сутність основних, допоміжних та обслуговуючих процесів.

Організація виробничого процесу у часі та просторі.

Методи організації виробництва. Організація потокового та автоматизованого виробництва.

Організація трудових процесів і робочих місць. Організація праці. Сучасні концепції, цілі та завдання.

Організація виробничої інфраструктури підприємства. Сутність і складові виробничої інфраструктури.

Конкурентоспроможність продукції та комплексна підготовка виробництва нової продукції. Планування й організація освоєння продукції. Оцінка ефективності.

## РОЗДІЛ 2. ЕКОНОМІКА І НОРМУВАННЯ ПРАЦІ

Еволюція поглядів на категорію “праця”. Завдання, предмет і об’єкт економіки праці. Соціально-економічна сутність праці та її функції. Зміст і характер праці. Види праці.

Зайнятість як соціально-економічна категорія і передумова формування соціально-трудових відносин. Економічна та соціальна сутність зайнятості. Види і форми зайнятості.

Поняття ринку праці. Елементи ринку праці: товар, попит, пропозиція, ціна.

Сутність, сторони і суб’єкти соціально-трудових відносин. Предмет, принципи і типи соціально-трудових відносин.

Норма праці як конкретний вираз міри праці. Основні принципи нормування праці.

Класифікація витрат робочого часу: по відношенню до виконавця, по відношенню до обладнання, по відношенню до виробничого процесу. Класифікація методів вивчення витрат робочого часу.

Поняття і види норм витрат праці: норми часу, норми виробітку, норми часу обслуговування, норми чисельності.

Аналітичний і сумарний методи нормування праці, їх різновиди. Суть науково обґрунтованих норм.

Ефективність праці: зміст та критерії оцінки. Поняття і значення продуктивності праці. Показники і методи вимірювання продуктивності праці.

Сутність вартості робочої сили. Доходи населення та джерела їх формування. Сутність заробітної плати як соціально-економічної категорії.

Призначення і склад тарифної системи. Шляхи удосконалення тарифної системи оплати праці.

Завдання, зміст і показники плану з праці, порядок його розробки. Система трудових показників, їх взаємозв’язок. Планування та аналіз продуктивності праці. Планування та аналіз чисельності й складу персоналу підприємства. Планування та аналіз заробітної плати. Планування фонду заробітної плати керівників, спеціалістів і службовців.

Сутність витрат на робочу силу. Звітність з праці та нормативні документи. Аналіз обліку витрат на робочу силу. Проблеми оцінки вартості трудових ресурсів.



### III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ УСНОЇ ВІДПОВІДІ

| Бали                 | Критерії оцінювання                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 180–200 (відмінно)   | Оцінюється відповідь, в якій навчальний матеріал відтворено в повному обсязі. Відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблено аргументовані висновки.                                                                                                                              |
| 140–179 (добре)      | Оцінюється відповідь, в якій відтворено значну частину навчального матеріалу, відповідь загалом правильна, логічна та достатньо обґрунтована, дає підстави вважати, що абітурієнт виявляє знання і розуміння основних положень зі спеціальності, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. |
| 100–139 (задовільно) | Оцінюється відповідь, в якій відтворено основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування, але без достатнього розуміння, надано визначення основних понять з окремими помилками.                                                                                                                        |
| 0–99 (незадовільно)  | Оцінюється відповідь на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Відповідь містить суттєві помилки.                                                                                                                                                        |

#### IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЖЕРЕЛ

##### Планування та організація діяльності підприємства

1. Бурик А. Планування діяльності підприємства: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 260 с.
2. Васильков В. Г. Організація виробництва: навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2003. 524с.
3. Гриньова В. Н. Організація виробництва: навчальний посібник. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2005. 552 с.
4. Гусєва О. Ю., Воскобоева О. В., Ромащенко О. С. Планування діяльності підприємств: навчальний посібник. К.: Державний університет телекомунікацій, 2020. 135 с.
5. Економіка і організація виробництва: навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра за технічними та інженерними спеціальностями / Петренко К. В., Скоробогатова Н. Є. К.: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. 177 с.
6. Загуцький У. Р. Планування і діагностика діяльності підприємств : навч. посіб. / У. Р. Загуцький, В. М. Цимбалюк, С. Г. Шевченко. К.: Ліра-К, 2013. 320 с.
7. Іванова В. В. Планування діяльності підприємства : навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 472 с.
8. Малюк Л. П. Організація виробництва на підприємствах : навчальний посібник / Л. П. Малюк, Т. П. Кононенко. Полтав : ПУСКУ, 2009. 254 с.
9. Михалюк Н. І. Планування діяльності підприємств: навчальний посібник. К.: Ліра-К, 2015. 620 с.
10. Онищенко В. О. Організація виробництва : навчальний посібник. К.: Лібра, 2012. 672 с.
11. Організація виробництва: підручник / за ред. А. І. Яковлєва, С. П. Сударкіної, М. І. Ларки. Харків : НТУ "ХПІ", 2016. 436 с.
12. Петрович Й. М. Організація виробництва : підручник. –Львів : "Магнолія плюс", 2005. 400 с.
13. Планування діяльності підприємства : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / за заг. ред. В. Є. Москалюка. К.: КНЕУ, 2002. 252 с.
14. Планування та організація діяльності підприємства : навчальний посібник / Г. Б. Веретенникова, В. В. Томах, І. М. Геращенко. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 210 с.
15. Семенов А.Г. Стратегія підприємства: навчальний посібник / За заг. ред. д.е.н., проф. Г.А. Семенова. Запоріжжя: КПУ, 2015. 351 с.
16. Семенов А.Г. Удосконалення мотивації праці на підприємстві в монографії «Модернізація та структурна трансформація соціально-економічної системи в Україні: комунальна контентна організації

обслуговування промислового підприємства/ А.Г. Семенов, К.І. Складанна, Л.А. Юсипчук. Запоріжжя: КПУ, 2015. 431 с. [С. 312-327].

17. Семенов А.Г. Шляхи вдосконалення використання основних засобів на підприємстві в монографії «Модернізація та структурна трансформація соціально-економічної системи в Україні: комунальна контентна організації обслуговування промислового підприємства/ А.Г. Семенов, А.В. Єлькін. Запоріжжя: КПУ, 2015. 431 с. [С. 302-311].

18. Семенов Г. А. Організація і планування на підприємстві: навч. посіб. / Семенов Г. А. та ін. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 528 с.

19. Тарасюк Г. М., Шваб Л. І. Планування діяльності підприємства : навчальний посібник. К.: Каравела, 2012. 368 с.

20. Цигилик І. І. Економіка й організація виробництва : навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2009. 176 с.

21. Швайка Л. А. Планування діяльності підприємства. К.: Ліра-К, 2014. 268 с.

### **Економіка і нормування праці**

1. Бабенко А. Г. Нормування праці : навч.-наочний посіб. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. / [Бабенко А. Г.] ; Дніпропетр. держ. фін. акад. Д. : [РВВ ДДФА], 2012. 145 с.

2. Багрова І. В. Нормування праці: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів; Дніпропетровський ун-т економіки і права. К.: Центр навчальної літератури, 2003. 212 с.

3. Бандур С. І. Організація та нормування праці : курс лекцій; М-во пр. та соц. зайнятості України, Ін-т підготов. кадрів держ. служби зайнятості України. К.: [ІПК ДСЗУ], 2008. 141 с.

4. Білоконенко В. І. Нормування праці: конспект лекцій; Харківський держ. економічний ун-т. Х. : ХДЕУ, 2004. 139 с.

5. Данюк В. М. Нормування праці: збірник завдань і вправ: навч. посібник; заг. ред. В. М. Данюк; Київський національний економічний ун-т. К.: КНЕУ, 2006. 268 с.

6. Дзюба С. Г., Гайдай І.Ю. Нормування праці: навч. посібник для студ. вищих навч. закл. Донецький національний технічний ун-т. Автомобільно-дорожній ін-т. Донецьк: Юго-Восток, ЛТД, 2004. 133 с.

7. Єрмоменко В. О. Основи нормування праці: навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 192 с.

8. Нормування праці на підприємствах чорної металургії: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Д. Є. Козенков [та ін.]; Нац. металург. акад. України. Д.: Нова ідеологія, 2011. 183 с.

9. Пономаренко В.С. Нормирование труда: методические положения и



разработка нормативов по труду: учеб. пособие для высш. учеб. заведений; Харьк. нац. экон. ун-т. Х. : ИНЖЭК, 2012. 380 с.

10. Чернов В. І. Нормування праці: навч.- метод. посіб. для самост. вивчення дисципліни; Київський національний економічний ун-т. К. : КНЕУ, 2007. 148 с.

11. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудові відносини: підручник. К. : Знання, 2006. 559 с.

12. Економіка праці та соціально-трудові відносини. Збірник завдань і вправ: [навч. посібник] / Дарченко Н.Д., Рижигов В.С., Єськов О.Л., Мікрюков О.М.К.: Центр учбової літератури, 2007. 252 с.

13. Економіка праці і соціально-трудові відносини : навчальний посібник / [Ковальов В.М., Рижигов В.С., Єськов О.Л. та ін.]; за ред. В.М. Ковальова В.М.К.: Центр навчальної літератури, 2006. 256 с.

14. Єсінова Н.І. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч. посіб. / Н.І. Єсінова.К.: Кондор, 2006. 432 с.

15. Завіновська Г. Т. Економіка праці: навч. посіб. / Г. Т. Завіновська; Київський національний економічний ун-т. К. : КНЕУ, 2007. 304 с.

16. Лукашевич В. М. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / В. М. Лукашевич. Л.: Новий Світ-2000, 2004. 248 с.

17. Матюха М.М. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посібник для дистанційного навчання. К.: Університет «Україна», 2007. 306 с.

18. Махсма М. Б. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч. посіб.; Європейський ун-т. 2-ге вид. К. : Видавництво Європейського ун-ту, 2004. 188 с.

19. Про охорону праці: закони України: за станом на 10 листопада 2006 р. / Верховна Рада України. Офіц. вид. К.: Парламентське видавництво, 2006. 42 с. (Серія "Закони України").

20. Кодекс законів про працю України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 12 берез. 2010 р.: (офіц. текст). Офіц. вид. К.: Вид. Паливода А. В., 2010. 104 с. (Кодекси України).